

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija
Program: Logistično inženirstvo
Modul: Poslovna logistika

ODNOS VODILNIH V SLOVENSKIH CESTNIH TRANSPORTNIH PODJETJIH DO VAROVANJA OKOLJA

Mentor: mag. Dragan Marić
Lektorica: Ana Peklenik, prof. slov.

Kandidatka: Sara Škorić

Ljubljana, december 2018

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju mag. Draganu Mariću za pomoč in nasvete pri pripravi diplomske naloge.

Zahvaljujem se tudi lektorici Ani Peklenik, ki je mojo nalogo pravopisno in slovnično pregledala.

IZJAVA

»Študentka Sara Škorić izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom mag. Dragana Marića.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne _____

Podpis: _____

POVZETEK

Okoljski problemi so vedno bolj izpostavljeni tako v strokovni kot tudi laični literaturi in postajajo vse večja skrb nadaljnjega razvoja prebivalstva. Pojav učinka tople grede in podnebnih sprememb je skrb slehernega posameznika na planetu. Še posebej pa so za varovanje okolja odgovorna podjetja, ki s svojim delovanjem povzročajo veliko škodo v okolju.

Ena izmed teh panog je tudi transport, še posebej cestni, ki je eden največjih onesnaževalcev okolja v razvitem svetu. Pri tem je zelo pomembna vloga vodilnih v teh podjetjih, da s svojim upravljanjem in politiko podjetja vplivajo na zmanjšanje onesnaževanja in se razvijajo v skladu s trajnostnim razvojem.

Med slovenskimi transportnimi podjetji, ki se ukvarjajo s cestnim transportom, smo v diplomskem delu opravili raziskavo, s katero smo merili odnos vodilnih do varovanja okolja. Rezultati so obetavni, saj smo ugotovili, da se vodilni v podjetjih zavedajo problema in imajo dokaj pozitiven odnos do varovanja okolja, kar daje obet, da se bo v transportnem sektorju vendarle nekaj spremenilo.

KLJUČNE BESEDE

- transport
- trajnostni razvoj
- onesnaževanje
- cestni transport
- varovanje okolja

ABSTRACT

Environmental problems are increasingly exposed in both professional and daily literatures, and are increasingly concerned about the further development of the population. The emergence of greenhouse effect and climate change is the concern of every individual on the planet. In particular, companies responsible for protecting the environment are responsible for causing significant damage in the environment.

One of these industries is also the transport sector, especially road transport, which is one of the largest environmental polluters in the developed world. In this context, the role of managers in these companies is very important, with their management and company policies, they influence the reduction of pollution and develop in accordance with sustainable development.

Among Slovenian transport companies involved in road transport, we carried out a survey in our work, which measured the attitude of leaders to environmental protection. The results are promising because we have found that the leaders in companies are aware of the problem and have a fairly positive attitude towards environmental protection, which gives a prospect that something will change in the transport sector.

KEYWORDS

- Transport
- Sustainable development
- Pollution
- Road transport
- Protecting of environment

KAZALO

1	UVOD	1
1.1	Predstavitev problema.....	1
1.2	Cilji naloge.....	1
1.3	Predpostavke in omejitve	2
1.4	Metode dela	2
2	TEORETIČNE OSNOVE.....	3
2.1	Prevoz tovora v cestnem prometu in njegov vpliv na gospodarstvo.....	3
2.2	Varovanje okolja.....	5
2.2.1	Pomen varovanja okolja.....	7
2.2.2	Vpliv prometa na okolje.....	8
2.2.3	Analiza izvedenih raziskav na temo varovanja okolja v prevozu tovora v cestnem prometu	9
2.2.4	Prometna politika EU	10
3	OBSTOJEČE STANJE V DEJAVNOSTI PREVOZA TOVORA V CESTNEM PROMETU V SLOVENIJI	10
3.1	Analiza stanja v Sloveniji.....	10
3.2	Resolucija o prometni politiki Republike Slovenije	14
3.3	Kritična analiza	14
4	PRAKTIČNI DEL	15
4.1	Predstavitev raziskovalnega vprašanja in metode dela.....	15
4.2	Oblikovanje anketnega vprašalnika	15
4.3	Predstavitev rezultatov raziskave	16
4.4	Povzetek raziskave	26
5	ZAKLJUČKI.....	28
	LITERATURA IN VIRI	29
	PRILOGA	30

KAZALO SLIK

Slika 1: Cilji transportne politike.....	5
Slika 2: Okoljski vidiki standarda ISO 14001.....	6
Slika 3: Blagovni prevoz v cestnem prometu v Sloveniji med leti 2010 in 2017.....	11
Slika 4: Notranji blagovni cestni prevoz v Sloveniji med leti 2010 in 2017.....	11
Slika 5: Mednarodni blagovni cestni prevoz v Sloveniji med leti 2010 in 2017	12
Slika 6: Delež cestnega blagovnega prevoza v skupnem kopenskem blagovnem prometu med leti 2010 in 2017	12
Slika 7: Prihodek v dejavnosti kopenskega prometa med leti 2010 in 2016.....	13
Slika 8: Struktura anketirancev glede na spol.....	16
Slika 9: Struktura anketirancev po starosti.....	16
Slika 10: Struktura anketirancev po izobrazbi	17
Slika 11: Lokacija podjetij, zajetih v raziskavo	17
Slika 12: Velikost podjetij, zajetih v raziskavo	18
Slika 13: Podjetja glede na uspešnost poslovanja	18
Slika 14: Poznavanje zakonodaje o varovanju okolja	19
Slika 15: Poznavanje okoljskega certifikata ISO 14001 s strani anketirancev	19
Slika 16: Ali v podjetju skrbijo za varovanje okolja.....	20
Slika 17: Ocene trditev glede odnosa do varovanja okolja.....	20

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število podjetij in število zaposlenih v dejavnosti kopenskega prometa med leti 2010 in 2016.....	13
Tabela 2: Ocene trditev glede odnosa do varovanja okolja po spolu	21
Tabela 3: Ocene trditev glede odnosa do varovanja okolja po starosti	21
Tabela 4: Ocene trditev glede odnosa do varovanja okolja po zaključeni izobrazbi	22
Tabela 5: Ocena trditev glede odnosa do varovanja okolja po lokaciji podjetja.....	22
Tabela 6: Ocena trditev glede odnosa do varovanja okolja po velikosti podjetij.....	23
Tabela 7: Ocena trditev glede odnosa do varovanja okolja po uspešnosti podjetja	24
Tabela 8: Ocena trditev glede odnosa do varovanja okolja s strani poznavanja zakonodaje s področja varovanja okolja	25
Tabela 9: Ocena trditev glede odnosa do varovanja okolja s strani poznavanja okoljskega certifikata ISO 14001	25
Tabela 10: Ocena trditev glede odnosa do varovanja okolja glede na mnenje ali v podjetju skrbijo za varovanje okolja	26

KRATICE IN AKRONIMI

ISO:	International organization of standardization
EU:	Evropska unija

1 UVOD

Verjetno na svetu ni prebivalca, ki si ne bi želel živeti v čistem in zdravem okolju. Vendar je v današnjem času to vse prej kot stalnica. V javnosti se vse več govori o zdravem življenju, to pa je povezano tudi z zdravim okoljem, za katero smo v veliki meri odgovorni tudi sami. Prav vsak prebivalec lahko s svojim ravnanjem pripomore k varovanju okolja in ohranjanju narave za naslednje generacije, zelo pomembno vlogo pri tem pa igrajo tudi podjetja, ki so pri varovanju okolja eden najpomembnejših faktorjev.

1.1 PREDSTAVITEV PROBLEMA

Globalizacija, gospodarski razvoj in hiter tempo življenja vplivajo na okolje, kar povzroča tudi spremembe v poslovanju podjetij. Varovanje okolja je dobilo v zadnjih nekaj letih velik pomen. V raziskovalnih krogih se veliko govori o trajnostnem razvoju in socialni odgovornosti. Nekatera podjetja oziroma panoge se že zavedajo odgovornosti in poslujejo v skladu z varovanjem okolja, medtem ko je pri nekaterih panogah ta tema še vedno nepomembna.

Če podrobneje pogledamo problem, vidimo, da je promet in s tem transportni sektor eden izmed najresnejših onesnaževalcev okolja. V prvi vrsti skozi promet emisije CO₂ v okolje povečujejo učinek tople grede. Zato se svetovne politike in raziskovalci z različnih področij trudijo poiskati rešitve in ustvariti inovacije v prometnem sektorju, ki bi pomagale varovati okolje (Oberhofer in Furst, 2012).

Razviti so že mnogi ukrepi in standardi, s pomočjo katerih želijo vlade in druge organizacije zmanjšati vpliv transporta tovora na okolje, še posebej v cestnem prometu, vendar niso povzročili značilnih sprememb. Zato je zelo pomemben odnos menedžerjev oziroma vodilnih v transportnih podjetjih do varovanja okolja, kar bomo ugotavljali tudi v diplomski nalogi.

1.2 CILJI NALOGE

Namen naloge je ugotoviti, kakšen je odnos vodilnih v slovenskih cestnih transportnih podjetjih do varovanja okolja.

Cilji diplomske naloge so:

- pripraviti oceno stanja v panogi cestnega transporta blaga v Sloveniji;
- oceniti odnos vodij slovenskih cestnih transportnih podjetij, ki se ukvarjajo s transportom blaga, do varovanja okolja;
- podati mnenje o stanju v obravnavanih podjetjih glede varovanja okolja in

- pripraviti možne ukrepe za izboljšanje stanja glede varovanja okolja v slovenskih cestnih transportnih podjetjih, ki se ukvarjajo s prevozom blaga.

1.3 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE

Predpostavljamo, da se v slovenskih prevoznih podjetjih zavedajo problema, povezanega z varovanjem okolja, ki ga povzroča cestni prevoza blaga, vendar temu ne posvečajo velike pozornosti. Omejitve v diplomski nalogi predstavlja predvsem pridobitev zadostnega števila anket oziroma odzivnost vodilnih na izpolnjevanje vprašalnika.

Raziskovalno vprašanje, na katero bomo v diplomski nalogi skušali odgovoriti s pomočjo izvedene raziskave, se glasi:

Kakšen je odnos vodij v slovenskih cestnih transportnih podjetjih do okolja?

1.4 METODE DELA

V prvem, teoretičnem delu smo uporabili opisno (opisovanje pojavov) ter induktivno-deduktivno metodo (sklepanje od posameznega k splošnemu in obratno) in metodo kompilacije (združevanje izsledkov raziskav različnih avtorjev), s pomočjo katerih smo predstavili stanje v panogi cestnega transporta (prevoz blaga) v Sloveniji in izpostavili problem vplivov cestnega transporta blaga na okolje. Prav tako smo v teoretičnem delu razjasnili glavne pojme, ki smo jih uporabljali in opisovali skozi celotno diplomsko nalogo.

V drugem, raziskovalnem delu smo uporabili metodo anketiranja med vodilnimi v slovenskih transportnih podjetjih, ki se ukvarjajo s cestnim transportom blaga, s pomočjo katere smo ugotavljali njihov odnos in stanje do varovanja okolja. Anketo smo sestavili glede na preučeno literaturo in opravljene raziskave na to temo. Še posebej nam je bila v pomoč raziskava Oberhoferja in Fursta (2012), ki sta v svojem raziskovalnem delu opravila podobno raziskavo med cestnimi prevozniki tovora v Avstriji.

Rezultate, ki smo jih dobili s pomočjo izvedene ankete, smo predstavili tako opisno kot tudi grafično s pomočjo grafov in tabel za lažje razumevanje.

2 TEORETIČNE OSNOVE

V začetku besedila bomo najprej razjasnili temeljne pojme za lažje razumevanje. Beseda transport izhaja iz besede latinskega izvora »transportare«, ki pomeni prenašati (Jakomin, Zelenika in Medeot, 2002).

Iz besede transport pa izhaja tudi transportna dejavnost, ki je zelo pomembna, saj prispeva k celotnemu gospodarstvu določene države. Transport je (Jakomin, Jelenc in Vlačič, 2006, str. 20): »Temeljna logistična dejavnost, ki se ukvarja s premeščanjem oseb in stvari v geografskem prostoru. To premeščanje poteka na transportnih poteh s pomočjo posebnih tehničnih – transport sredstev in na podlagi ustrezne organizacije.«

Transport lahko definiramo tudi v ožjem smislu, in sicer kot (Jakomin, Zelenika in Medeot, 2002, str. 19): »... dejavnost, ki zajema široko področje, tako s tehničnega kot tudi družbenoekonomskega vidika. Poleg spremembe kraja blaga poseduje še časovni dejavnik in druge sestavine kakovosti storitev, ki so odvisne od želja in potreb povpraševalcev.«

V praksi ločimo pomorski, železniški, cestni, rečni, cevovodni in kombinirani transport. Ločimo tudi različne načine transporta, npr.: kamionski, zbirni, kontejnerski, vagonški in drugi. Transport je lahko kopenski, vodni in zračni, delimo pa ga tudi na celinskega in medcelinskega (Jakomin, Jelenc in Vlačič, 2006).

Iz samega transporta izhaja tudi termin transportna storitev, ki jo izvajajo različna transportna podjetja in je (Jakomin, Jelenc in Vlačič 2006, str. 20): »... rezultat transportnega procesa in se ne pojavlja v materialnem smislu, ampak le kot koristen učinek prenašanja blaga.«

2.1 PREVOZ TOVORA V CESTNEM PROMETU IN NJEGOV VPLIV NA GOSPODARSTVO

Cestni prevoz je (Jakomin, Zelenika in Medeot, 2002, str. 30): »... gospodarska dejavnost premeščanja prenosa blaga in potnikov z vsemi vrstami cestnih vozil po vseh cestah ne glede na to, v kakšen namen se uporablja.« Cestni promet pa je (Jakomin, Zelenika in Medeot, 2002, str. 30): »... prevoz blaga in potnikov s cestnimi prevoznimi vozili po cestnih poteh kot tudi vse operacije in komunikacije v cestnem prometu. Zajema vse dejavnosti, ki so v neposredni ali posredni zvezi s cestnim prevozom.«

Cestni transport je svoj razmah doživel v drugi polovici prejšnjega stoletja. Še posebej ga odlikujejo fleksibilna dostopnost, relativna hitrost, rednost in pogostost, negativna

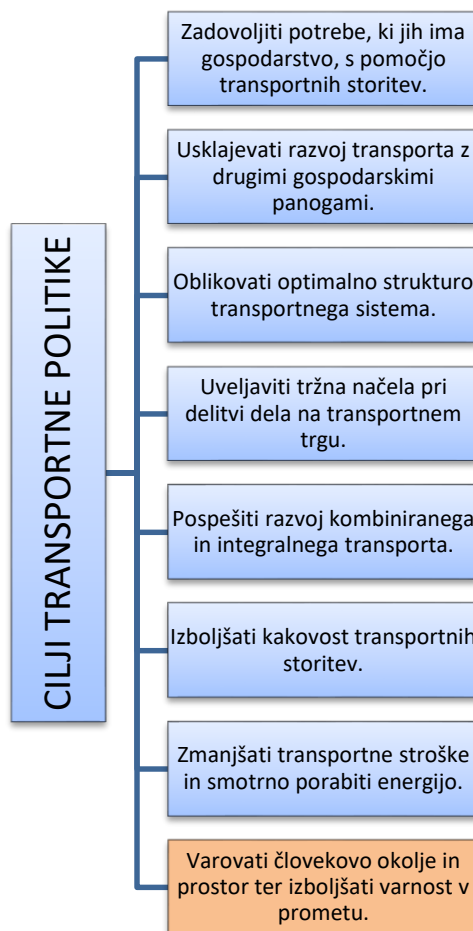
stran pa so predvsem visoki stroški in podnebne razmere, ki lahko vplivajo na tovor in točnost dobave. Ekonomsko se najbolj izplača cestni transport pri tovoru, ki je dražji, saj tako lahko krije stroške transporta, ki so, kot je bilo omenjeno, v cestnem transportu po navadi višji (Jakomin, Jelenc in Vlačič, 2006).

V EU je transport skupaj s transportno infrastrukturo najpomembnejši sektor, ki zaposluje več kot štiri odstotke vseh zaposlenih (6 milijonov) in ustvarja okoli 7 odstotkov skupnega bruto domačega proizvoda. Poleg tega zaposluje še okoli osem milijonov prebivalcev v panogah, ki so neposredno povezane in odvisne od transporta, iz česar lahko ugotovimo, da je panoga zelo pomembna, še posebej za zaposlenost v EU. Najpomembnejši pri tem je kopenski transport (Jakomin, Jelenc in Vlačič, 2006).

Pri prevozu blaga je pomembno, da pride določen tovor na pravo mesto ob pravem času, za kar poskrbijo dejavnosti, med njimi tudi transport in spremljajoče dejavnosti (naročanje, pakiranje, odprema, sprejem, kontrola blaga in druge), vse to pa vpliva na konkurenčnost, ceno, roke in tržni položaj proizvoda (Jakomin, Jelenc in Vlačič, 2006).

Različne države imajo različne možnosti za razvoj transportne dejavnosti, ta je odvisna od njenega geografskega položaja in sposobnosti za razvoj infrastrukture in samih transportnih storitev. Geografski položaj je še posebej pomemben pri kopenskem transportu, ki je v preteklosti v Evropi doživel največji razmah zaradi različnih vzrokov, med katerimi so najpomembnejši: motorizacija, cene goriv, izgradnja cest in drugo (Jakomin, Jelenc in Vlačič, 2006).

Transport vsekakor pomembno vpliva na gospodarstvo, pri tem pa je pomembna transportna politika, ki jo opredeljuje država s svojimi ukrepi in zakoni, poleg tega pa tudi drugi organi in organizacije vplivajo na delovanje sistema transportnega sistema v določeni državi (Jakomin, Jelenc in Vlačič, 2006). Temeljni cilji transportne politike so predstavljeni na naslednji sliki.

Slika 1: Cilji transportne politike

(Vir: Jakomin, Jelenc in Vlačič, 2006, str. 21–22)

Kot je razvidno iz zgornje slike, je eden izmed ciljev, ki smo ga poudarili, tudi varovanje človekovega okolja s strani transportne panoge.

2.2 VAROVANJE OKOLJA

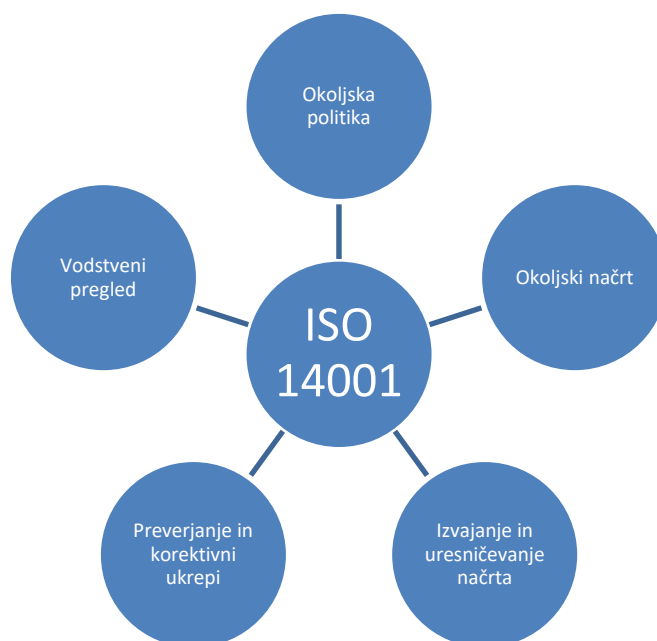
Posledice človeškega ravnanja, ki vplivajo na okolje, vzbujajo skrb že vrsto let, v zadnjih nekaj desetletjih pa so se začeli pojavljati različni vzrodi za varovanje okolja, predvsem s pomočjo zakonov in ukrepov po vsem svetu. Eden od pomembnih dejavnikov obremenitve okolja je tudi promet. Razmišljanje o zmanjševanju vplivov motornih vozil na okolje se je pojavilo v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, v zadnjem času pa prihaja tudi do ekološke analize vozil (Gruden, 2011).

Problem okoljske ogroženosti je prinesel povečanje zanimanja tako strokovne kot tudi laične strani zlasti v zadnjem desetletju. Po eni strani se je problem izpostavil zaradi posledic povečanih okoljskih problemov, kot so onesnaževanje okolja, zmanjševanje dostopa do surovin, povečanja števila odlagališč in povečanja onesnaženosti. Po

drugi strani pa so ključni tudi drugi dejavniki, kot so ukrepi vlad, spreminjanje potreb in razmišljanja potrošnikov ter razvoj mednarodnih standardov certificiranja glede trajnosti in trajnostnega razvoja (Marchet, Melacini in Perotti, 2014).

Sistem ravnanja z okoljem, med katere spada tudi standard ISO 14001, se ukvarja s celovitim obvladovanjem okoljskih vidikov tako v storitvenih kot tudi v proizvodnih podjetjih (SIQ, 2018).

Organizacija ISO je mednarodno priznana organizacija, ki se ukvarja s sistemi vodenja in izdajanjem certifikatov podjetjem. Med standardi vodenja je tudi ISO 14001, s katerim lahko podjetja in druge organizacije izkazujejo svojo odgovornost in skrb za okolje (Bureau veritas Slovenija, 2018). Okoljski vidiki, ki jih zajema standard ISO 14001, so predstavljeni na naslednji sliki.

Slika 2: Okoljski vidiki standarda ISO 14001
(Vir: Bureau veritas Slovenija, 2018)

Uvedba Sistema ISO 2014 zmanjšuje tveganja zaradi odškodninskih zahtevkov, izboljšuje okoljsko učinkovitost, nadzoruje stroške in je združljiv z drugimi standardi (Bureau veritas Slovenija, 2018). Druge koristi, ki jih še prinaša uvedba standarda ISO 14001, so (SIQ, 2018):

- izboljšanje procesov vodenja,
- izboljšanje konkurenčnega položaja podjetja ali organizacije,
- povečanje zaupanja vseh vpletenih v proces,
- podpora pri zunanjem nadzoru podjetja,
- znižanje stroškov poslovanja in

- izboljšanje delovnih razmer.

Okoljski menedžment v podjetjih je v zadnjem času postal pomembna poslovna tema. Vse pogosteje se govori o trajnostnem razvoju in družbeni odgovornosti podjetij, po drugi strani pa je cestni promet še vedno eden glavnih virov emisij toplogrednih plinov. Zato je pomembno, da so ukrepi, ki jih sprejemajo vlade, primerni za prevozna podjetja, da kljub določenim novim ukrepom, namenjenim za varovanje okolja, lahko pozitivno poslujejo (Oberhofer in Furst, 2012).

Okoljski menedžment se nanaša na okoljevarstveno vodenje podjetja. Vključuje vse dejavnosti in odločitve, potrebne za zmanjšanje onesnaževanja okolja, ki ga povzroča določeno podjetje. Vodenje podjetja je povezano s trajnostnim razvojem, ker se sprejema celovit pristop na vseh področjih: socialnem, ekološkem in gospodarskem. Kljub temu pa se moramo zavedati, da je sprejemanje okoljskega menedžmenta tesno povezano z ekonomskim vidikom. Jasno je, da podjetja pri izvajanju okoljskega menedžmenta upoštevajo tudi stroške, ki nastajajo s tem in v skladu s stroški tudi sprejemajo ukrepe okoljskega menedžmenta, saj je jasno, da je še vedno večina podjetij usmerjena k maksimiranju dobičkov (Oberhofer in Furst, 2012).

Kljub temu da so številne raziskave s področja varovanja okolja pomembno razjasnile problem, se je treba še veliko naučiti o okoljskem menedžmentu v transportu. Spodbudno je, da raziskave s tega področja v literaturi naraščajo, kar povečuje pomen varovanja okolja v transportnih podjetjih tako s strani strokovne kot tudi druge javnosti (Marchet, Melacini in Perotti, 2014).

2.2.1 Pomen varovanja okolja

V osemnajstem stoletju se je z iznajdbo parnega stroja začela industrijska revolucija. Tako se je spremenila tudi podoba narave, človeški vpliv je bil vse močnejši, izginjati pa so začele živalske in rastlinske vrste. Eden od perečih problemov življenja na Zemlji je tudi preveliko število ljudi, ki zadovoljujejo svoje življenjske potrebe, s čimer pa se porablja energija. To pridobivamo v večini s fosilnimi gorivi, ki so veliki proizvajalci CO₂ (Gruden, 2011).

V preteklosti so ljudje stremeli le za zadovoljevanjem svojih potreb in pridobivanju dobička. V zadnjem času se poudarja trajnostni razvoj, ki je usmerjen v prihodnost. Sedanja generacija mora omogočiti dostojno življenje za zadovoljevanje potreb prihodnjih generacij (Gruden, 2011).

Enaindvajseto stoletje razvija politiko, ki je pomembna za ohranjanje in varovanje okolja. Naravnana je h gospodarski uspešnosti, energetske varčnosti, socialni problematiki in varnostnim zadevam. Politika skuša povečati okoljsko učinkovitost, uvesti ponovno uporabo določenih virov, poudarek dajejo inovacijam in poskušajo

uvesti družbo, ki ima visoko okoljsko zavest (Gruden, 2011). Podpirajo se inovacije proizvodov in raziskave na področju varstva okolja in trajnostnega razvoja. Poleg tega vse več podjetji razmišlja o trajnostnem razvoju kot koristnem dolgoročnem razvoju, saj s tem lahko izboljšajo odnos s strankami in dobavitelji (Oberhofer in Furst, 2012).

2.2.2 Vpliv prometa na okolje

Evropska unija poroča, da je promet na njenem področju odgovoren za 23 odstotkov emisij toplogrednih plinov. Cilj evropske politike je zmanjšati emisije toplogrednih plinov z naslova transporta do leta 2030 za dvajset odstotkov, kar nam priča o tem, kako pomemben je omenjeni problem. Pri uresničevanju teh ciljev pa imajo transportna podjetja zelo velik vpliv. EU na vsakem koraku podpira in spodbuja okoljsko trajnostni promet (Bask in Rajahonka, 2017). Evropska politika se dandanes trudi za zmanjšanje emisij CO₂ in drugih emisij, za katere znanstveniki domnevajo, da vplivajo na podnebne spremembe (Gruden, 2011).

Vpliv prometa povzroča različne vplive na okolje (Gruden, 2011):

- lokalni vplivi – gost promet in hrup, emisije ogljikovodikov, ogljikovega monoksida, dušikovih oksidov, različnih delcev in drugih emisij;
- regionalni vplivi – kisli dež, umiranje gozdov, ozonski smog in drugi;
- globalni vplivi – toplogredni plini in podnebne spremembe.

Z večanjem onesnaževanja okolja se je začela povečevati tudi skrb za okolje in leta 1972 je bila prva konferenca o varovanju okolja v Stockholmu, kjer je bila sprejeta deklaracija o varovanju okolja. Danes se Slovenija s svojimi predpisi prilagaja predpisom EU, katere cilji so (Gruden, 2011):

- varovanje in ohranjanje ter izboljšanje okolja,
- varovanje zdravja prebivalcev in
- racionalna uporaba naravnih virov.

V zvezi z varovanjem okolja v prometu sta pomembni dve strani. Na prvi strani so to podjetja, ki bi s pomočjo učinkovitega okoljskega menedžmenta lahko sama pripomogla k zmanjšanju onesnaženosti, na drugi pa stališča odločevalcev, predvsem politike (Oberhofer in Furst, 2012).

Iz želje po dobičku v podjetjih lahko sklepamo, da bo vsak predlog s strani okoljskega menedžmenta sprejet le, če ima pozitiven vpliv na dobiček ali če vsaj ne povzroča stroškov. Zato so lahko razlogi za ukrepanje naslednji (Oberhofer in Furst, 2012):

- pravni okvir ali socialni pritisk (uveljavitev določena zakona ali norme),
- predvideno izboljšanje podobe podjetja (povezovanje dobička in trajnosti),
- neposredni učinek na rezultate – ekonomska trajnost.

Kljub trudu pa podatki kažejo, da je sprejemanje in uvedba okoljsko prijaznejših in bolj trajnostnih načinov prevoza zelo počasna (Bask in Rajahonka, 2017). Pomembno je, da uprava oziroma vodstvo podjetja okoljski menedžment razume kot priložnost za nove izzive, saj ta pozitivno vpliva na moč in ugled blagovne znamke, je orodje za tržno komuniciranje in lahko pomembno prispeva k uspešnemu poslovanju podjetja (Oberhofer in Furst, 2012).

2.2.3 Analiza izvedenih raziskav na temo varovanja okolja v prevozu tovora v cestnem prometu

Na temo varovanja okolja je v sodobni strokovni literaturi zaslediti vse več raziskovanja s strani avtorjev z različnih področij. Ena izmed raziskav, opravljena v naši soseščini, je raziskava okoljskega menedžmenta v avstrijskem sektorju tovarnega prometa s strani Oberhoferja in Fursta (2012). Ugotovila sta, da 43 odstotkov podjetij, zajetih v raziskavo, opisuje sebe kot podjetje, ki ima razvit okoljski menedžment. Ugotovila sta, da je okoljski menedžment bolj prisoten v velikih podjetjih.

Nasprotno pa se je kar 57 odstotkov podjetij opredelilo, da ne vključujejo okoljskega menedžmenta v svoje poslovanje, kar je, kot menita avtorja, zaskrbljujoče, še posebej je to prisotno v manjših podjetjih, ki nimajo tržne moči in so izpostavljena višjim gospodarskim in tržnim pritiskom. Podjetja so sicer na splošno v raziskavi ocenila, da je trajnost pomembna in ima vse večji pomen v prihodnosti. Odnos do okoljskih ukrepov se med malimi in velikimi podjetji ni bistveno razlikoval (Oberhofer in Furst, 2012).

Raziskava, ki sta jo izvedla Bask in Rajahonka (2017), kaže, da okoljski trajnostni kriteriji niso med najpomembnejšimi merili odločanja v transportnih podjetjih. Za prevoznike so stroški prevoza, čas, frekvenca in zanesljivost veliko pomembnejši od okoljskih vprašanj. Rezultati kažejo tudi na to, da obstaja pomanjkanje metodologije za merjenje vplivov na okolje, kar je lahko tudi eden od razlogov za počasno uvedbo okoljskih pobud.

Kljub vsemu pa nekateri avtorji opozarjajo, da je še vedno na tem področju premalo raziskav, s čimer bi se še povečalo zanimanje za ta problem. Največ raziskav na temo varovanja okolja v cestni transportni dejavnosti so opravili ameriški avtorji, sledijo pa avtorji iz Združenega kraljestva (Marchet, Melacini in Perotti, 2014).

2.2.4 Prometna politika EU

Prometna politika EU je dokument, ki spodbuja prometne povezave za namen gospodarske rasti, razvoj delovnih mest in povečanje blaginje prebivalcev EU. Osredotoča se na premagovanje ovir med državami članicami, kar vsekakor pripomore k večji pretočnosti in lažjemu razvoju gospodarstva (Politike EU, 2014).

Znotraj prometne politike EU je opredeljen tudi pomen inovacij in raziskovanja v prometu, s čimer bi zagotovili prometni sistem, ki bi bil gospodaren z viri in bi omogočal okolju prijazen prevoz. Raziskavam in inovacijam so namenjena tudi sredstva z naslova EU. Politika se zavzema za nove vire energije in zmanjšanje emisij ogljika v okolje. Snovalci politike so mnenja, da so ključna prav naslednja leta v katerih bo potrebno zaradi segrevanja ozračja in pojava tople grede narediti velike spremembe v prometu (Politike EU, 2014).

Nekatere smernice v razvoju prometa, ki jih navaja prometna politika EU, so (Politike EU, 2014):

- zmanjšanje emisij prometnega sektorja za 60 % do leta 2050,
- uporaba čistejših vrst prevoza (železnica, celinske plovne poti) ter
- pri blaženju okoljskih vplivov so kot veliki onesnaževalci zelo pomembna mesta, kjer je potrebno spremeniti mestne politike.

3 OBSTOJEČE STANJE V DEJAVNOSTI PREVOZA TOVORA V CESTNEM PROMETU V SLOVENIJI

V tem poglavju bomo predstavili dejavnost kopenskega transporta v Sloveniji, količino blagovnega prevoza, število zaposlenih v panogi, prihodke ter druge statistične značilnosti, ki so pomembne za razumevanje panoge in njenih razsežnosti.

3.1 ANALIZA STANJA V SLOVENIJI

Slovenska prevozna podjetja so v letu 2017 prevozila rekordno količino blaga, kar je razvidno tudi na sliki 3. Po letu 2010 se je začel rahel upad prevoza blaga, temu je sledilo leto 2012 z najnižjo količino prevoženega blaga v cestnem prometu. Leto 2014 je bilo ponovno uspešnejše od predhodnega, sledil pa je ponoven padec in od leta 2015 le še rast.

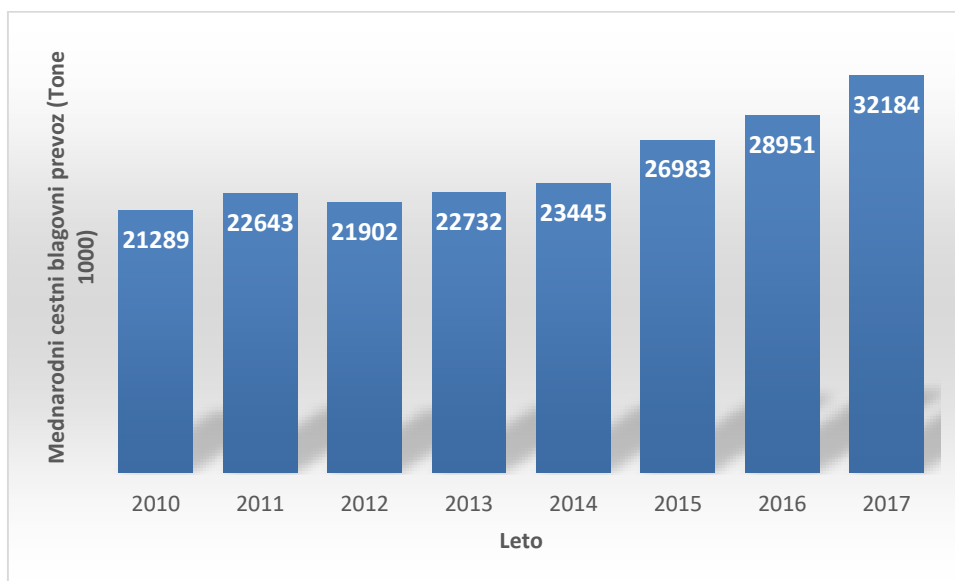

Slika 3: Blagovni prevoz v cestnem prometu v Sloveniji med leti 2010 in 2017
(Vir: STAT, 2018)

Kot je razvidno s slik 4 in 5, notranji blagovni prevoz v Sloveniji niha skupaj s celotnim blagovnim prevozom, medtem ko mednarodni blagovni prevoz v cestnem prometu v Sloveniji iz leta v leto ves čas raste.

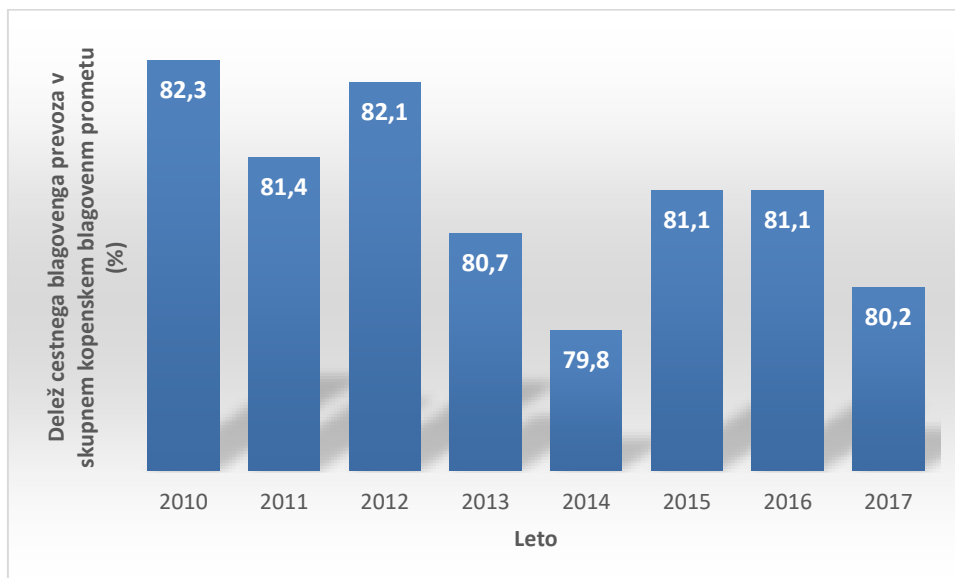

Slika 4: Notranji blagovni cestni prevoz v Sloveniji med leti 2010 in 2017
(Vir: STAT, 2018)

Slika 5: Mednarodni blagovni cestni prevoz v Sloveniji med leti 2010 in 2017
(Vir: STAT, 2018)

V nadaljevanju predstavljamo še podatek o deležu cestnega blagovnega prevoza v skupnem kopenskem blagovnem prometu, ki je razviden na sliki 6. Kot je razvidno, delež med leti 2010 in 2017 niha, generalno pa se je v obdobju 2010–2017 zmanjšal za 2,1 odstotka, kar je posledica uporabe drugih načinov kopenskega blagovnega prometa.

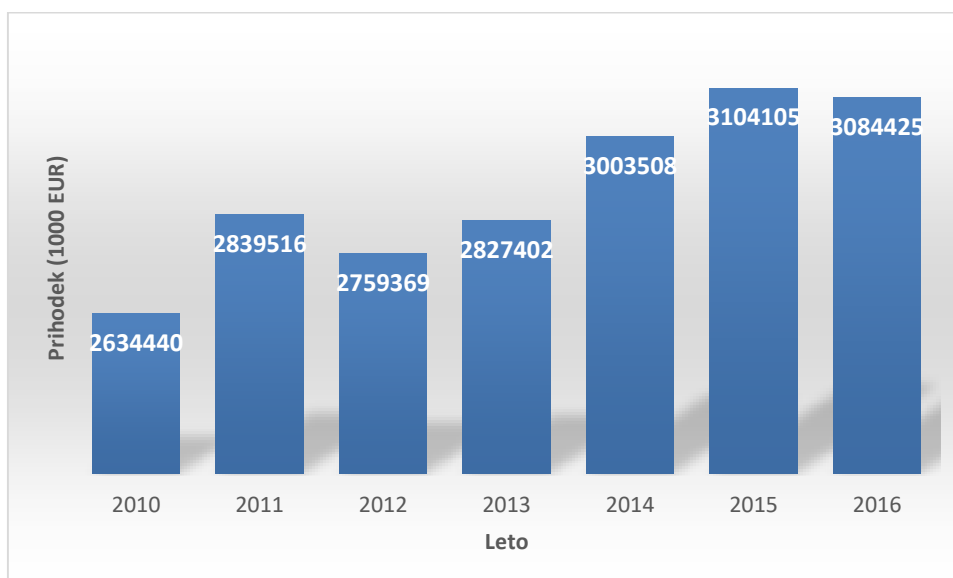
Slika 6: Delež cestnega blagovnega prevoza v skupnem kopenskem blagovnem prometu med leti 2010 in 2017
(Vir: STAT, 2018)

V Sloveniji je število podjetij v dejavnosti kopenskega prometa v letih 2010–2016 upadlo, prav tako je upadlo število oseb, ki so zaposlene v tem sektorju. Zanimivi za primerjavo bi bili tudi podatki za leto 2017, ki pa niso dosegljivi. Število podjetij in število oseb, ki delajo v omenjeni dejavnosti, je predstavljeno v tabeli 1.

LETO	Število podjetij	Število zaposlenih
2010	7567	34890
2011	7225	31774
2012	7092	31441
2013	6955	30491
2014	6811	31369
2015	6815	32513
2016	6805	32274

Tabela 1: Število podjetij in število zaposlenih v dejavnosti kopenskega prometa med leti 2010 in 2016
(Vir: STA, 2018)

Po drugi strani pa je prihodek v dejavnosti v letu 2016 glede na leto 2010 narasel za dobrih 17 odstotkov. Najvišji doseženi promet je bil zabeležen v letu 2015, najnižji pa v letu 2010, kar je razvidno tudi s slike 7.

Slika 7: Prihodek v dejavnosti kopenskega prometa med leti 2010 in 2016
(Vir: STAT, 2018)

Podjetja so bila glede na kohezijski regiji Vzhodna in Zahodna regija v letu 2016 enako porazdeljena, nekoliko več jih je v Zahodni regiji, kar je sicer obratno kot leta 2010, ko jih je bilo nekaj več v Vzhodni kohezijski regiji (STAT, 2018).

3.2 RESOLUCIJA O PROMETNI POLITIKI REPUBLIKE SLOVENIJE

Resolucija o prometni politiki Republike Slovenije je bila sprejeta leta 2006. Opredeljuje, da mora biti resolucija usklajena z makroekonomsko politiko države, saj je promet zelo pomembna gospodarska dejavnost v Sloveniji (RePPRS, 2006).

Resolucija v svojem začetku pri analizi prometa v Sloveniji skromno opredeljuje problem varovanja okolja oziroma vplive prometa nanj. Ob nevarnostih opredeli, da lahko promet vpliva na degradacijo okolja, poleg tega pa omeni še možnost nespoštovanja Kjotskega sporazuma (RePPRS, 2006).

Okolje in njegovo varovanje je omenjeno tudi znotraj ciljev, ki jih določa resolucija, in sicer v naslednjih točkah (RePPRS, 2006, str. 12):

- učinkovita poraba energije in čisto okolje,
- prenos blaga v tranzitu na železnico,
- ozaveščanje in informiranje javnosti o trajnostni mobilnosti,
- zagotovitev potrebne prometne infrastrukture tako za kopenski kot tudi pomorski in zračni transport, ki bo sledil načelom trajnostnega in skladnega regionalnega razvoja,
- zagotovitev zanesljivega, varnega, cenovno konkurenčnega in okolju prijaznega transporta v tovornem in potniškem prometu in
- optimalno izkoriščanje razpoložljivih virov.

Ukrepi na področju tovornega prometa, ki so navedeni znotraj resolucije, opredeljujejo predvsem potrebo po spodbujanju raziskav s področja inovativnih, okolju prijaznejših storitev v tovornem prometu, s čimer želi spodbuditi prispevek k trajnostnemu razvoju in upoštevanju Kjotskega sporazuma (RePPRS, 2006).

3.3 KRITIČNA ANALIZA

Po podatkih, ki smo jih predstavili v prejšnjem poglavju, bi lahko rekli, da cestni prevoz tovora oziroma dejavnost kopenskega prometa v Sloveniji nekoliko stagnira, oziroma glede na nekatere statistične podatke upada, vendar pa kljub temu prihodek v dejavnosti narašča glede na leta poprej, razen leta 2015, ko je bil prihodek v dejavnost najvišji.

Kljub temu pa ocenjujemo, da se trenutno ni treba vznemirjati glede stanja v cestnem prevozu blaga, saj je panoga v slovenskem gospodarstvu še vedno zelo pomembna. Po drugi strani pa se lahko vprašamo, ali botruje čedalje višjim prihodkom v dejavnosti tudi premajhna skrb za okolje in prevelika želja po večjem dobičku, saj z manj zaposlenimi ustvarjajo večje prihodke.

4 PRAKTIČNI DEL

V tem poglavju predstavljamo rezultate raziskave, s pomočjo katere smo ugotavljali odnos vodilnih v podjetjih do varovanja okolja. Opravili smo jo v slovenskih transportnih podjetjih, ki se ukvarjajo s cestnim prevozom tovora.

4.1 PREDSTAVITEV RAZISKOVALNEGA VPRAŠANJA IN METODE DELA

Raziskovalno vprašanja, ki smo ga postavili glede na obravnavano problematiko in glede na proučeno strokovno literaturo, je:

»Kakšen je odnos slovenskih vodilnih v slovenskih cestnih transportnih podjetjih do varovanja okolja?«

Da bi dobili odgovor na zastavljeno vprašanje, smo izvedli kvantitativno raziskavo s pomočjo spletnega vprašalnika. Razposlali smo ga med slovenska transportna podjetja, ki se ukvarjajo s cestnim transportom. Spletna pošta, ki je vključevala nagovor in spletno anketo, je bila poslana na 300 naslovov vodilnih v transportnih podjetjih v Sloveniji med 7. in 20. 11. 2018. Dobili smo 43 ustrezno izpolnjenih anket.

Rezultate ankete smo obdelali s pomočjo spletnega portala 1ka ter jih predstavili grafično in opisno zaradi lažjega razumevanja .

4.2 OBLIKOVANJE ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

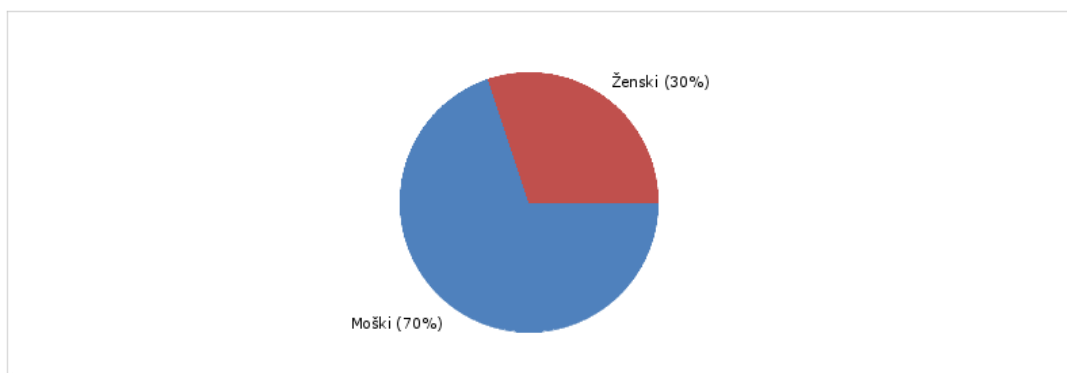
Anketni vprašalnik smo sestavili glede na zastavljeno raziskovalno vprašanje in preučeno strokovno literaturo, še posebej raziskave, ki so bile opravljene na podobno temo drugod po svetu. Anketni vprašalnik je bil primeren za spletno uporabo.

V prvem delu smo podjetjem zastavili demografska vprašanja, sledila so vprašanja o podjetju, njegovem poslovanju, velikosti in okoljskih temah. Na koncu vprašalnika smo s pomočjo Likertove lestvice ocenjevali odnos vodilnih v slovenskih transportnih podjetjih. Postavili smo trditve, anketiranci so ocenili strinjanje z njimi.

Anketni vprašalnik je bil sestavljen s pomočjo spletnega portala 1ka, ki je eden izmed ponudnikov brezplačnih oblikovalcev anket, poleg tega pa dovoljuje tudi analizo zbranih podatkov, kar nam je služilo pri analizi in predstavitvi dobljenih rezultatov.

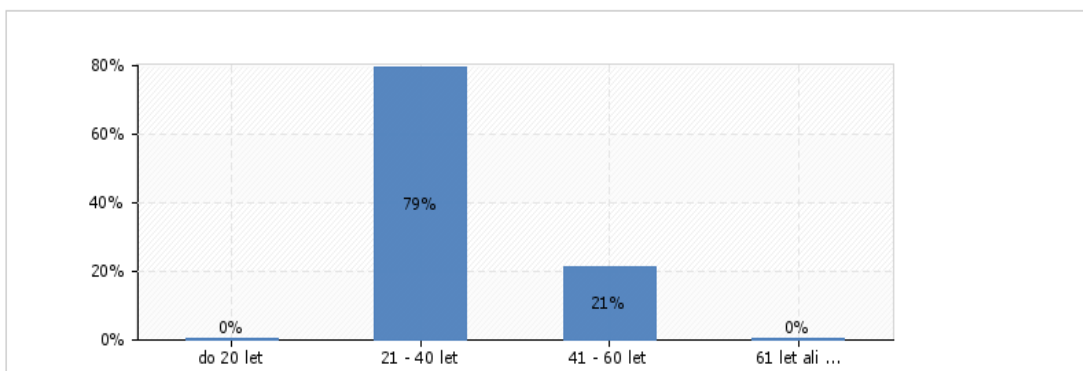
4.3 PREDSTAVITEV REZULTATOV RAZISKAVE

V raziskavi je bilo zajetih 30 moških in 13 žensk, kar je razumljivo, saj predvidevamo, da je med vodilnimi v slovenskih transportnih podjetjih več moških. Rezultate v odstotkih grafično predstavljamo na naslednji sliki.

Slika 8: Struktura anketirancev glede na spol
(Lastni vir)

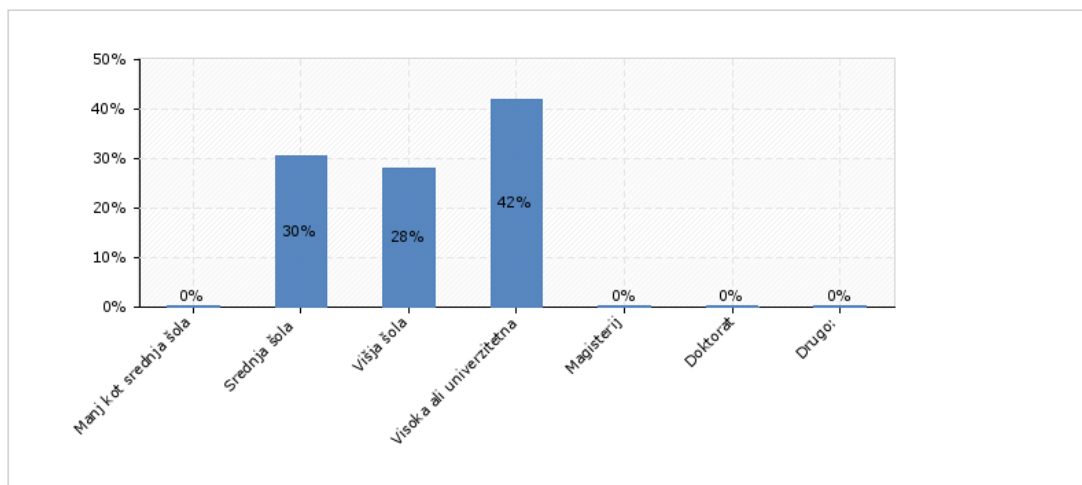
Starost anketirancev smo razdelili v štiri razrede. V raziskavi ni bil zajet noben predstavnik, star do 20 let, in nihče, ki bi bil starejši od 61 let, tako da so bili anketiranci razdeljeni le v dva starostna razreda. V skupino med 21 in 40 let je bilo v raziskavo vključenih 34 posameznikov, v razred od 41 do 60 let pa 9 posameznikov. Rezultati so grafično, v odstotkih, predstavljeni na sliki 9.

Slika 9: Struktura anketirancev po starosti
(Lastni vir)

Naslednje demografsko vprašanje je bilo povezano z najvišjo doseženo izobrazbo anketirancev. V raziskavo je bilo vključenih 13 oseb s končano srednjo šolo, 12 oseb

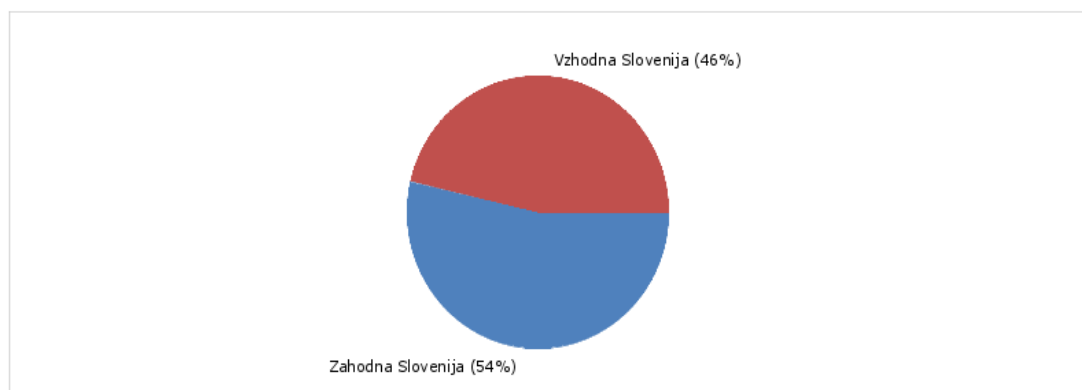
s končano višjo šolo in 18 oseb s končano visoko ali univerzitetno izobrazbo. Predstavnikov z magisterijem, doktoratom ali nižjo izobrazbo od srednje šole v raziskavi ni bilo. Rezultati so grafično, v odstotkih, predstavljeni na sliki 10.

Slika 10: Struktura anketirancev po izobrazbi
(Lastni vir)

V naslednjem sklopu so bila vprašanja o samem podjetju, vključenem v raziskavo. Struktura odgovorov je predstavljena v nadaljevanju besedila tako grafično kot tudi opisno.

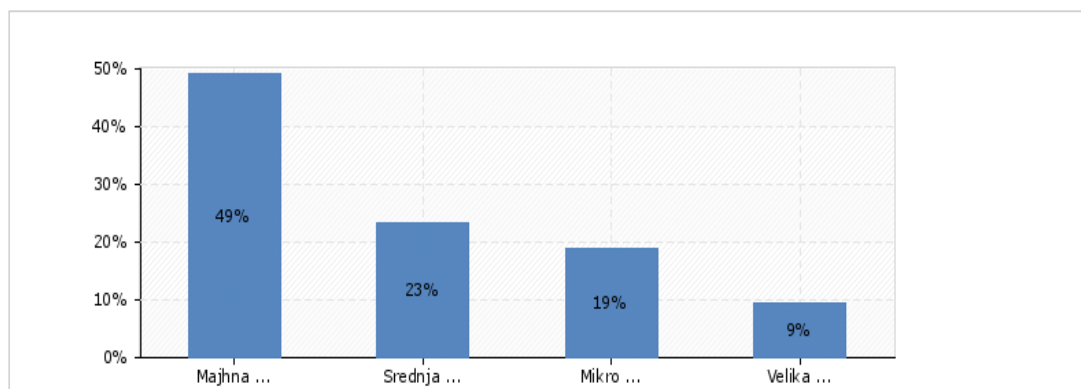
Najprej nas je zanimalo, v kateri regiji se nahaja podjetje. Podjetja so v raziskavi porazdeljena podobno kot realno v Sloveniji. Nekaj več, in sicer 22, jih je v Zahodni Sloveniji, 19 pa v Vzhodni Sloveniji. Na to vprašanje je odgovorilo 41 anketiranih. Grafični prikaz v odstotkih je na sliki 11.

Slika 11: Lokacija podjetij, zajetih v raziskavo
(Lastni vir)

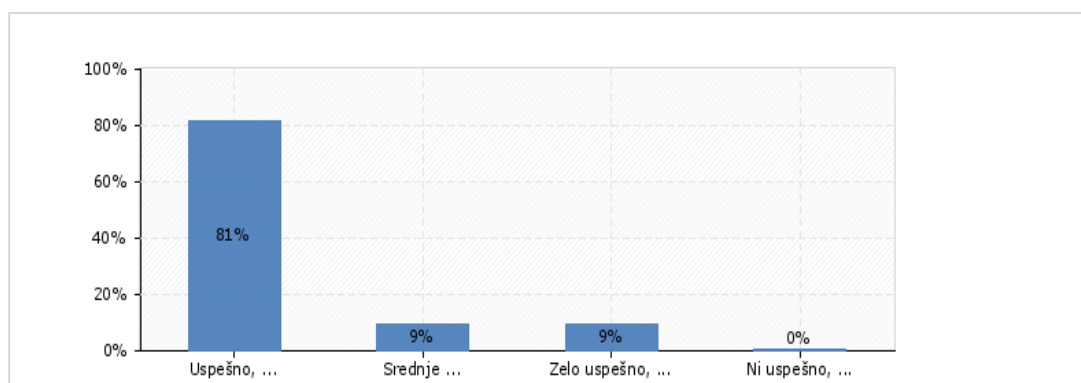
V raziskavo je bilo vključenih največ majhnih podjetij, v katerih število zaposlenih ni višje od 50, prihodki od prodaje pa ne presegajo 8 milijonov evrov. Teh je bilo 21. 10

je bilo srednje velikih družb z do 240 zaposlenimi in do 40 milijonov prihodkov, 8 je bilo mikro podjetij, 4 podjetja pa so bila velika. Grafični prikaz v odstotkih je na sliki 12.

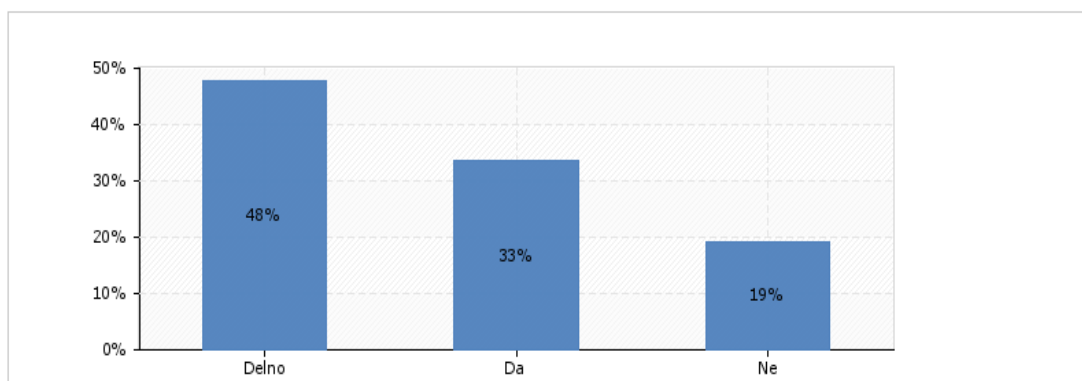
Slika 12: Velikost podjetij, zajetih v raziskavo
(Lastni vir)

V raziskavi je sodelovalo kar 35 podjetij, ki so uspešna in poslujejo z dobičkom, štiri so na meji med dobičkom in izgubo, štiri pa poslujejo z velikim dobičkom in se opredeljujejo kot zelo uspešna. V raziskavo ni bilo vključeno nobeno podjetje, ki posluje negativno. Na sliki 13 dodajamo grafični prikaz v odstotkih.

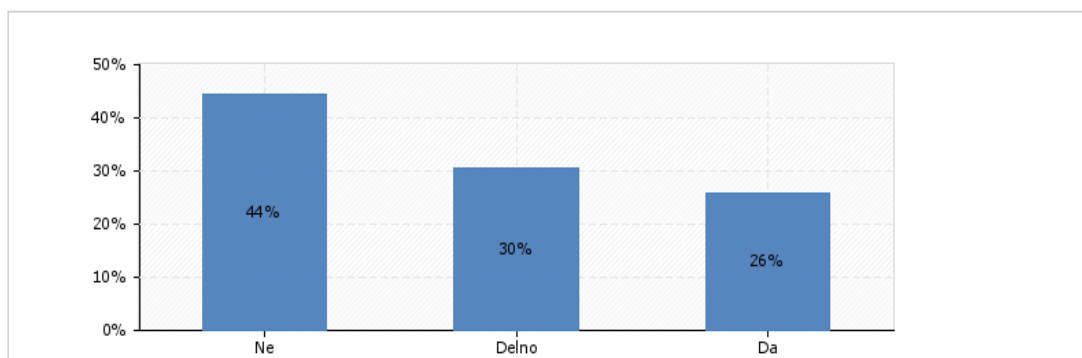
Slika 13: Podjetja glede na uspešnost poslovanja
(Lastni vir)

Naslednja vprašanja (sklop vprašanj) so bila namenjena razumevanju zakonodaje in skrbi za varovanje okolja s strani podjetja. Najprej smo anketirance povprašali, če poznajo zakonodajo s področja varovanja okolja. 20 jih je odgovorilo, da jo pozna delno, 14, da jo pozna, 8 vprašanih pa je odgovorilo, da zakonodaje s področja varovanja okolja ne poznajo. Na to vprašanje je odgovorilo 42 respondentov. Podatki so grafično, v odstotkih, predstavljeni tudi na naslednji sliki.

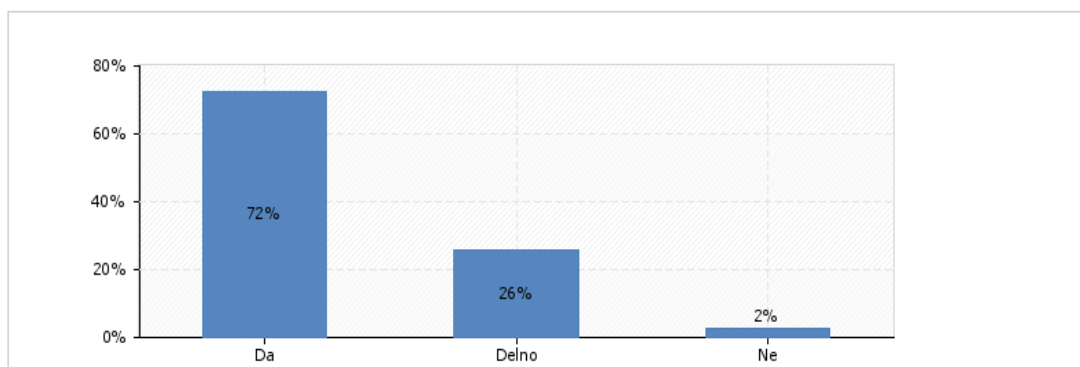
*Slika 14: Poznavanje zakonodaje o varovanju okolja
(Lastni vir)*

Kar 19 zajetih v raziskavo ne pozna okoljskega certifikata ISO 14001, medtem ko ga pozna 11 vprašanih. Ostalih 13 pozna certifikat le delno. V odstotkih so rezultati prikazani na sliki 15.

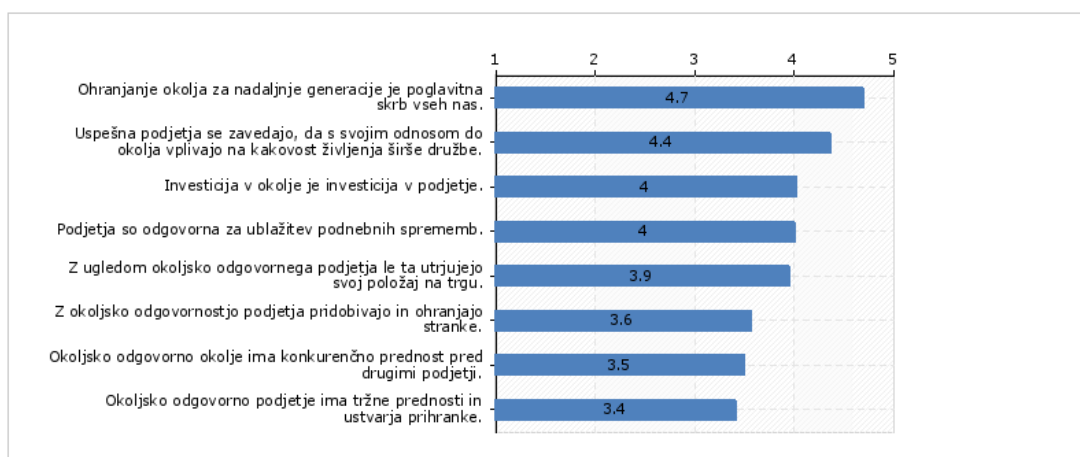
*Slika 15: Poznavanje okoljskega certifikata ISO 14001 s strani anketirancev
(Lastni vir)*

Za zaključek sklopa vprašanj na temo varovanja okolja s strani anketirancev smo jih povprašali še, ali menijo da v njihovem podjetju skrbijo za varovanje okolja. Kar 31 jih ocenjuje, da skrbijo za varovanje okolja, 11 jih meni, da delno, le eden pa se je opredelil, da v njihovem podjetju ne skrbijo za varovanje okolja. Grafični prikaz rezultatov sledi na sliki 16.

Slika 16: Ali v podjetju skrbijo za varovanje okolja
(Lastni vir)

Zadnji del raziskave je vseboval trditve, ki so jih ocenjevali anketiranci. Ocenjevanje trditev je bilo izvedeno s pomočjo Likertove lestvice od 1 do 5, pri čemer je 1 pomenilo se sploh ne strinjam in 5 se popolnoma strinjam. Rezultati so prikazani na sliki 17.

Slika 17: Ocene trditev glede odnosa do varovanja okolja
(Lastni vir)

Kot je razvidno s slike, se anketiranci najbolj strinjajo s trditvijo, da je ohranjanje okolja za nadaljnje generacije pglavitna skrb vseh nas, najmanj pa se jih strinja s tem, da imajo okoljsko odgovorna podjetja tržne prednosti in ustvarjajo prihranke. Povprečna ocena vseh trditev je 3,94, kar kaže na to, da je odnos vodilnih v slovenskih podjetjih, ki se ukvarjajo s cestnim prevozom, pozitiven, torej se zavedajo pomena varovanja okolja.

V nadaljevanju smo ocene trditev glede varovanja okolja razdelili še glede na demografske dejavnike. Najprej smo raziskavo razdelili glede na spol. Kot je razvidno iz tabele, z izjemo ene trditve, se predstavnice ženskega spola močneje strinjajo s trditvami kot moški. Povprečna ocena pri moških je 3,9, pri ženskah pa 4,074. Rezultati so prikazani v tabeli 2.

Spol:	Ocenite svoje strinjanje z naslednjimi trditvami.							
	Ohranjanje okolja za nadaljnje generacije je poglavitna skrb vseh nas.	Uspešna podjetja se zavedajo, da s svojim odnosom do okolja vplivajo na kakovost življenja širše družbe.	Investicija v okolje je investicija v podjetje.	Z ugledom okoljsko odgovornega podjetja ta utrjuje svoj položaj na trgu.	Okoljsko odgovorno okolje ima konkurenčno prednost pred drugimi podjetji.	Podjetja so odgovorna za ublažitev podnebnih sprememb.	Okoljsko odgovorno podjetje ima tržne prednosti in ustvarja prihranke.	Z okoljsko odgovornostjo podjetja pridobivajo in ohranjajo stranke.
Moški	4,7	4,4	3,9	3,9	3,4	4,0	3,4	3,5
Ženski	4,8	4,3	4,3	4,2	3,7	4,1	3,5	3,8

*Tabela 2: Ocene trditev glede odnosa do varovanja okolja po spolu
(Lastni vir)*

Naslednji demografski dejavnik, ki smo ga upoštevali pri razdelitvi, je starost. Rezultati so predstavljeni v tabeli 3.

V katero starostno skupino spadate?	Ocenite svoje strinjanje z naslednjimi trditvami. (Q6)							
	Ohranjanje okolja za nadaljnje generacije je poglavitna skrb vseh nas.	Uspešna podjetja se zavedajo, da s svojim odnosom do okolja vplivajo na kakovost življenja širše družbe.	Investicija v okolje je investicija v podjetje.	Z ugledom okoljsko odgovornega podjetja ta utrjuje svoj položaj na trgu.	Okoljsko odgovorno okolje ima konkurenčno prednost pred drugimi podjetji.	Podjetja so odgovorna za ublažitev podnebnih sprememb.	Okoljsko odgovorno podjetje ima tržne prednosti in ustvarja prihranke.	Z okoljsko odgovornostjo podjetja pridobivajo in ohranjajo stranke.
21–40 let	4,7	4,3	3,9	3,8	3,4	4,0	3,3	3,4
41–60 let	4,8	4,6	4,5	4,4	4,0	4,0	4,0	4,1

*Tabela 3: Ocene trditev glede odnosa do varovanja okolja po starosti
(Lastni vir)*

Kot je razvidno iz tabele, se tudi pri razdelitvi anketirancev po starosti pokaže zelo prepričljiv rezultat, saj so anketiranci iz starejše starostne skupine vse trditve ocenili z višjim strinjanjem kot mlajši. Povprečna ocena strinjanja v razredu od 41 do 60 let je 4,3, medtem ko je v starostni skupini od 21 do 40 let povprečna ocena 3,85. Predstavniki v drugih starostnih skupinah v raziskavi ni bilo.

Naslednji demografski dejavnik, ki smo ga obravnavali, je bila končana izobrazba. Rezultati so prikazani v tabeli 4.

Kakšna je vaša najvišja dosežena formalna izobrazba?	Ocenite svoje strinjanje z naslednjimi trditvami.							
	Ohranjanje okolja za nadaljnje generacije je poglavitna skrb vseh nas.	Uspešna podjetja se zavedajo, da s svojim odnosom do okolja vplivajo na kakovost življenja širše družbe.	Investicija v okolje je investicija v podjetje..	Z ugledom okoljsko odgovornega podjetja ta utrjujejo svoj položaj na trgu.	Okoljsko odgovorno okolje ima konkurenčno prednost pred drugimi podjetji.	Podjetja so odgovorna za ublažitev podnebnih sprememb.	Okoljsko odgovorno podjetje ima tržne prednosti in ustvarja prihranke.	Z okoljsko odgovornostjo podjetja pridobivajo in ohranjajo stranke.
Srednja šola	4,7	4,0	3,9	4,0	3,1	4,1	3,0	3,3
Višja šola	4,5	4,3	3,9	3,7	3,5	3,8	3,5	3,4
Visoka ali univerzitetna	4,8	4,6	4,2	4,1	3,8	4,1	3,6	3,9

Tabela 4: Ocene trditev glede odnosa do varovanja okolja po zaključeni izobrazbi (Lastni vir)

Anketiranci z zaključeno srednješolsko izobrazbo imajo povprečje v strinjanju s trditvami 3,76, anketiranci z zaključeno višjo šolo 3,82 in anketiranci z zaključeno visoko ali univerzitetno izobrazbo 4,14. Predstavnikov z drugimi izobrazbami v raziskavi ni bilo.

Rezultate smo primerjali še po lastnostih podjetja, kjer smo najprej razdelili podjetja glede na to, v kateri regiji se nahajajo. Rezultati so prikazani v tabeli 5.

V kateri regiji se nahaja vaše podjetje?	Ocenite svoje strinjanje z naslednjimi trditvami.							
	Ohranjanje okolja za nadaljnje generacije je poglavitna skrb vseh nas.	Uspešna podjetja se zavedajo, da s svojim odnosom do okolja vplivajo na kakovost življenja širše družbe.	Investicija v okolje je investicija v podjetje.	Z ugledom okoljsko odgovornega podjetja ta utrjujejo svoj položaj na trgu.	Okoljsko odgovorno okolje ima konkurenčno prednost pred drugimi podjetji.	Podjetja so odgovorna za ublažitev podnebnih sprememb.	Okoljsko odgovorno podjetje ima tržne prednosti in ustvarja prihranke.	Z okoljsko odgovornostjo podjetja pridobivajo in ohranjajo stranke.
Vzhodna Slovenija	4,6	4,3	4,0	4,0	3,3	3,9	3,3	3,4
Zahodna Slovenija	4,9	4,4	4,1	3,9	3,7	4,1	3,5	3,7

Tabela 5: Ocena trditev glede odnosa do varovanja okolja po lokaciji podjetja (Lastni vir)

Povprečna ocena pri podjetjih, ki se nahajajo v Vzhodni kohezijski regiji, je 3,85 v Zahodni kohezijski regiji pa 4.

V tabeli 5 predstavljamo rezultate glede odnosa do varovanja okolja po velikosti podjetja. V mikro podjetjih je povprečna ocena 4, v majhnih 4,02, v srednjih 3,7 in v velikih 4,02.

Kako veliko je vaše podjetje?	Ocenite svoje strinjanje z naslednjimi trditvami.							
	Ohranjanje okolja za nadaljnje generacije je poglavitna skrb vseh nas.	Uspešna podjetja se zavedajo, da s svojim odnosom do okolja vplivajo na kakovost življenja širše družbe.	Investicija v okolje je investicija v podjetje.	Z ugledom okoljsko odgovornega podjetja ta utrjujejo svoj položaj na trgu.	Okoljsko odgovorno okolje ima konkurenčno prednost pred drugimi podjetji.	Podjetja so odgovorna za ublažitev podnebnih sprememb.	Okoljsko odgovorno podjetje ima tržne prednosti in ustvarja prihranke.	Z okoljsko odgovornostjo podjetja pridobivajo in ohranjajo stranke.
Mikro (družba, v kateri povprečno število delavcev v poslovnem letu ne presega deset zaposlenih, čisti prihodki od prodaje ne presegajo 700.000 evrov).	4,7	4,5	4,0	4,2	3,7	4,2	3,3	3,5
Majhna (družba, ki ni mikro družba, število zaposlenih delavcev pa ne presega 50 zaposlenih, čisti prihodki od prodaje ne presegajo 8.000.000 evrov).	4,8	4,4	4,2	4,2	3,6	4,1	3,4	3,5
Srednja (družba ni ne mikro in ne majhna družba, ampak zanjo veljata dve od naslednjih treh kriterijev – povprečno število delavcev ne presega 250, isti prihodki od prodaje ne presegajo 40.000.000 evrov).	4,4	4,2	3,7	3,6	3,3	3,6	3,4	3,6
Velika (družba, ki je ni mogoče uvrstiti ne med mikro, majhne ali srednje družbe).	4,8	4,5	4,0	3,5	3,5	4,3	3,8	3,8

*Tabela 6: Ocena trditev glede odnosa do varovanja okolja po velikosti podjetij
(Lastni vir)*

Naslednji dejavnik, ki smo ga upoštevali pri analizi odnosa do varovanja okolja s strani podjetij, je uspešnost. Rezultati so predstavljeni v tabeli 7. Kot je razvidno, zelo uspešna podjetja z visokimi dobički dosegajo povprečno oceno 4, uspešna 4,02 in srednje uspešna le 2,86. V raziskavo ni bilo vključeno nobeno podjetje, ki deluje z izgubo.

Kako uspešno je vaše podjetje?	Ocenite svoje strinjanje z naslednjimi trditvami.							
	Ohranjanje okolja za nadaljnje generacije je poglavitna skrb vseh nas.	Uspešna podjetja se zavedajo, da s svojim odnosom do okolja vplivajo na kakovost življenja širše družbe.	Investicija v okolje je investicija v podjetje.	Z ugledom okoljsko odgovornega podjetja ta utrjujejo svoj položaj na trgu.	Okoljsko odgovorno okolje ima konkurenčno prednost pred drugimi podjetji.	Podjetja so odgovorna za ublažitev podnebnih sprememb.	Okoljsko odgovorno podjetje ima tržne prednosti in ustvarja prihranke.	Z okoljsko odgovornostjo podjetja pridobivajo in ohranjajo stranke.
Srednje uspešno, je na meji med negativnim in pozitivnim poslovanjem.	3,8	3,5	3,5	3,5	2,8	3,8	2,5	3,0
Uspešno, posluje pozitivno.	4,8	4,4	4,1	4,1	3,6	4,1	3,5	3,6
Zelo uspešno, posluje z visokim dobičkom.	5,0	4,8	3,8	3,5	3,5	3,8	3,5	4,0

Tabela 7: Ocena trditev glede odnosa do varovanja okolja po uspešnosti podjetja (Lastni vir)

V tabeli 8 predstavljamo oceno strinjanja s trditvami glede odnosa do varovanja okolja v povezavi s poznavanjem zakonodaje s tega področja. Anketiranci, ki poznajo zakonodajo, so trditve ocenili s povprečno oceno 4,01, tisti, ki jo poznajo delno, s 3,98 in tisti, ki je ne poznajo, s 3,82.

Ali poznate zakonodajo s področja varovanja okolja?	Ocenite svoje strinjanje z naslednjimi trditvami.							
	Ohranjanje okolja za nadaljnje generacije je poglavitna skrb vseh nas.	Uspešna podjetja se zavedajo, da s svojim odnosom do okolja vplivajo na kakovost življenja širše družbe.	Investicija v okolje je investicija v podjetje.	Z ugledom okoljsko odgovornega podjetja ta utrujejo svoj položaj na trgu.	Okoljsko odgovorno okolje ima konkurenčno prednost pred drugimi podjetji.	Podjetja so odgovorna za ublažitev podnebnih sprememb.	Okoljsko odgovorno podjetje ima tržne prednosti in ustvarja prihranke.	Z okoljsko odgovornostjo podjetja pridobivajo in ohranjajo stranke.
Da	4,5	4,4	4,2	3,9	3,8	3,8	3,8	3,7
Ne	4,6	4,0	3,8	4,1	3,4	4,0	3,3	3,4
Delno	4,9	4,5	4,1	3,9	3,4	4,2	3,2	3,6

*Tabela 8: Ocena trditve glede odnosa do varovanja okolja s strani poznavanja zakonodaje s področja varovanja okolja
(Lastni vir)*

Pri anketirancih smo preverili še, kako poznavanje okoljskega certifikata ISO 14001 vpliva na odnos do varovanja okolja pri vodilnih v slovenskih transportnih podjetjih. Tisti, ki poznajo okoljski certifikat ISO 14001, so trditve ocenili s povprečno oceno 4,2, tisti, ki ga poznajo delno, s 3,7, tisti, ki ga ne poznajo, pa s 3,9. Rezultati so predstavljeni v tabeli 9.

Poznate okoljski certifikat ISO 14001?	Ocenite svoje strinjanje z naslednjimi trditvami.							
	Ohranjanje okolja za nadaljnje generacije je poglavitna skrb vseh nas.	Uspešna podjetja se zavedajo, da s svojim odnosom do okolja vplivajo na kakovost življenja širše družbe.	Investicija v okolje je investicija v podjetje.	Z ugledom okoljsko odgovornega podjetja ta utrujejo svoj položaj na trgu.	Okoljsko odgovorno okolje ima konkurenčno prednost pred drugimi podjetji.	Podjetja so odgovorna za ublažitev podnebnih sprememb.	Okoljsko odgovorno podjetje ima tržne prednosti in ustvarja prihranke.	Z okoljsko odgovornostjo podjetja pridobivajo in ohranjajo stranke.
Da	4,7	4,6	4,5	4,1	3,9	4,1	4,0	3,8
Ne	4,8	4,3	3,9	4,0	3,4	4,0	3,4	3,6
Delno	4,5	4,3	3,8	3,8	3,3	3,9	3,0	3,3

*Tabela 9: Ocena trditve glede odnosa do varovanja okolja s strani poznavanja okoljskega certifikata ISO 14001
(Lastni vir)*

Zadnji dejavnik, ki smo ga obravnavali v raziskavi, je mnenje vodilnih: ali mislijo, da v njihovem podjetju skrbijo za okolje. Negativno oceno je podal le eden od anketiranih, zato smo ta odgovor izločili. Tisti, ki menijo, da v njihovem podjetju skrbijo za varovanje okolja, so trditve ocenili s povprečno oceno 3,99, tisti pa, ki menijo, da v njihovem podjetju delno skrbijo za varovanje okolja, pa s 4,07. Razlika je zelo majhna. Rezultati so predstavljeni v tabeli 10.

Ali menite, da v vašem podjetju skrbite za varovanje okolja?	Ocenite svoje strinjanje z naslednjimi trditvami.							
	Ohranjanje okolja za nadaljnje generacije je poglavitna skrb vseh nas.	Uspešna podjetja se zavedajo, da s svojim odnosom do okolja vplivajo na kakovost življenja širše družbe.	Investicija v okolje je investicija v podjetje.	Z ugledom okoljsko odgovornega podjetja ta utrjujejo svoj položaj na trgu.	Okoljsko odgovorno okolje ima konkurenčno prednost pred drugimi podjetji.	Podjetja so odgovorna za ublažitev podnebnih sprememb.	Okoljsko odgovorno podjetje ima tržne prednosti in ustvarja prihranke.	Z okoljsko odgovornostjo podjetja pridobivajo in ohranjajo stranke.
Da	4,8	4,3	4,1	4,0	3,5	4,2	3,4	3,6
Delno	4,8	4,7	4,2	4,2	3,6	3,8	3,5	3,8

Tabela 10: Ocena trditev glede odnosa do varovanja okolja glede na mnenje ali v podjetju skrbijo za varovanje okolja
(Lastni vir)

4.4 POVZETEK RAZISKAVE

Raziskava, ki smo jo izvedli med slovenskimi transportnimi podjetji, je podala rezultate, s katerimi smo lahko odgovorili na naše zastavljeno raziskovalno vprašanje. Odnos vodilnih v slovenskih transportnih podjetjih je pozitiven, torej lahko zaključimo, da vodilne v določeni meri skrbi za okolje in s tem tudi za trajnostni razvoj.

Najbolj pozitivno so med navedenimi trditvami, ki smo jih ponudili, ocenili prav trditve, ki vsebuje načela trajnostnega razvoja, kar je še posebej razveseljivo in obetajoče za prihodnost. Po drugi strani pa je iz rezultatov videti, da vodilni v podjetjih še vedno manj verjamejo v pozitivne učinke, ki jih prinaša varovanje okolja, dober okoljski menedžment in trajnostni razvoj, saj so najnižje ocenili trditve, ki so povezane s poslovanjem podjetja in varovanjem okolja.

V raziskavi smo ugotovili tudi, da so na vodilnih mestih predstavnice ženskega spola bolj pozitivno naravnane k varovanju okolja oziroma da imajo bolj pozitiven odnos do

varovanja okolja. Še posebej se je razlika pokazala pri trditvi, da je investicija v okolje investicija v podjetje.

Presenetljivi rezultati so bili pri starosti, saj smo ugotovili, da imajo bolj pozitiven odnos do varovanja okolja starejši vodilni, kar pa ni v skladu s pričakovanji, saj bi pričakovali, da imajo mlajši vodilni bolj pozitiven odnos do varovanja okolja. Te razlike so pri večini trditev zelo velike.

Rezultati, vezani na zaključeno izobrazbo vodilnih in njihov odnos do varovanja okolja, niso bili presenetljivi. Z izobrazbo narašča pozitiven odnos do varovanja okolja s strani vodilnih v obravnavanih transportnih podjetjih.

Vodilni v podjetjih v Zahodni kohezijski regiji se nekoliko bolj strinjajo s trditvami kot vodilni v podjetjih, ki imajo svoj sedež v Vzhodni kohezijski regiji. Najmanj pozitiven odnos do varovanja okolja imajo vodilni v srednje velikih podjetjih, medtem ko v ostalih podjetjih glede na velikost ni zaznati velikih razlik.

V uspešnih in zelo uspešnih podjetjih imajo vodilni veliko bolj pozitiven odnos do varovanja okolja kot v srednje uspešnih podjetjih. Prav tako imajo vodilni, ki poznajo zakonodajo s področja varovanja okolja, bolj pozitivno stališče do varovanja okolja. Prav tako je pri poznavanju standarda ISO 14001. Tisti, ki ga poznajo, so bolj pozitivno naravnani do varovanju okolja. Zelo majhno razliko pa smo zabeležili pri anketirancih glede njihovega mnenja, ali v njihovem podjetju skrbijo za okolje.

Če torej povzamemo, lahko rečemo, da so v slovenskih podjetjih bolj pozitivno naravnane k varovanju okolja ženske, starejši, višje izobraženi in zaposleni v uspešnih podjetjih, ki niso srednje velika in poznajo zakonodajo s področja varovanja okolja.

Glede na rezultate raziskave vodilnim v transportnih podjetjih v cestnem prometu v Sloveniji svetujemo:

- nenehno izobraževanje,
- usposabljanje in izobraževanje s področja zakonodaje in varovanja okolja,
- pridobitev certifikata ISO 14001,
- upoštevanje številnih prednosti, ki jih prinaša politika trajnostnega razvoja v podjetju,
- vpeljavo okoljskega menedžmenta v podjetje.

Poleg tega ocenjujemo, da je pri varovanju okolja zelo pomembna tudi vloga države, ki mora skrbeti za uveljavitev zakonov in nadzirati njihovo upoštevanje. Poleg omejitev pa je zelo pomembno, da država sprejme tudi ukrepe, s katerimi bo spodbudila okoljsko odgovorno ravnanje v transportnih podjetjih z raznimi spodbudami in subvencijami.

5 ZAKLJUČKI

Skrb za okolje, v katerem živimo, je naloga vseh nas: posameznikov, gospodinjstev pa vse do velikih podjetij. Nekatere gospodarske panoge so večji onesnaževalci okolja in spremembe v teh panogah so počasne zaradi narave poslovanja in uporabe določenih surovin. Ena takih je tudi promet, še posebno cestni transport.

Kljub temu da je transportna dejavnost ena največjih onesnaževalcev okolja v svetu, pa je spodbuden rezultat, ki smo ga dobili z našo raziskavo. Izkazalo se je, da se v slovenskih transportnih podjetjih zavedajo pomena varovanja okolja in da imajo vodilni v podjetjih pozitiven odnos do te problematike.

Globalizacija po eni strani in skrb v zvezi z varovanjem okolja in podnebnimi spremembami po drugi strani so postavili trajnost v okvire podjetij, kar je nujno potrebno za obstoj in nadaljnjih razvoj človeštva. Podjetja pa so začela spreminjati okoljsko trajnost v vir konkurenčnih prednosti za podjetje, skrb za okolje pa so obrnila sebi v prid. Vendar moramo na tem mestu poudariti, da napisano bolj velja za nekatere panoge kot druge.

Transport je nedvomno ena najpomembnejših panog danes in v prihodnosti, saj vpliva na različna področja in panoge v gospodarstvu, prav tako pa sama panoga prinaša pomemben doprinos k življenju in blaginji prebivalcev. Je namreč eden največjih zaposlovalcev v gospodarstvu, prav tako pa tudi vpliva na druge dejavnosti in njihovo poslovanje.

Transportna podjetja, ki se ukvarjajo s cestnimi prevozi blaga, se morajo še posebej zavedati pomena varovanja okolja, saj politike EU priporočajo vodni in železniški promet kot idealni alternativni vir, kar pa seveda vpliva na zmanjšanje količine cestnega prevoza tovora. Iz tega pa sledi, da če se transportna podjetja ne bodo razvijala v skladu s trajnostnim razvojem, potem bodo počasi stagnirala in izgubila svoj položaj na trgu, tovor pa se bo prevažal na druge načine.

LITERATURA IN VIRI

Bask, A. in Rajahonka, M. (2017). The role of environmental sustainability in the freight transport mode choice: A systematic literature review with focus on the EU. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 47(7), 560–602.

Bureau veritas Slovenija. (2018). *Sistem varovanja z okoljem*. Pridobljeno 20. 10. 2018 z naslova <https://www.bureauveritas.si/home/about-us/our-business/certification/systems-management/environment>.

Gruden, D. (2011). *Varovanje okolja v avtomobilski industriji*. Mengeš: Izolit.

Jakomin, I., Jelenc, M. in Vlačič, P. (2006). *Temelji poslovanja špedicije*. Portorož: Fakulteta za pomorstvo in promet.

Jakomin, L., Zelenika, R. in Medeot, M. (2002). *Tehnologija prometa in transportni sistemi*. Portorož: Fakulteta za pomorstvo in promet.

Marchet, G., Melacini, M. in Perotti, S. (2014). Environmental sustainability in logistics and freight transportation: A literature review and research agenda. *Journal of Manufacturing Technology Management*, 25(6), 775–811.

Oberhofer, P. in Elmar, F. (2012). Environmental management in the transport sector: findings of a quantitative survey. *EuroMed Journal of Business*, 7(3), 268–279.

Politike Evropske unije. (2014). *Promet*. Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije. Pridobljeno 10. 10. 2018 z naslova https://europa.eu/european-union/topics/transport_sl.

RePPRS. (2006). *Resolucija o prometni politiki Republike Slovenije*. Pridobljeno 10. 10. 2018 z naslova http://www.mzi.gov.si/fileadmin/mzi.gov.si/pageuploads/DPR/Prometna_politika/Resolucija_o_PP_Uradni_list_2006.pdf.

SIQ. (2018). *ISO 14001 sistemi ravnanja z okoljem*. Pridobljeno 10. 10. 2018 z naslova https://www.siq.si/ocenjevanje_sistemov_vodenja/storitve/sistemi_ravnanja_z_okoljem/index.html.

STAT. (2018). Statistični urad Republike Slovenije. *Podatkovni portal*. Pridobljeno 15. 10. 2018 z naslova <https://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/Ekonomsko.asp>.

PRILOGA

Priloga 1: Anketni vprašalnik

Prosimo, če si vzamete nekaj minut in s klikom na Naslednja stran pričnete z izpolnjevanjem ankete.

XSPOL - Spol:

- Moški
- Ženski

XSTAR2a4 - V katero starostno skupino spadate?

- do 20 let
- 21–40 let
- 41–60 let
- 61 let ali več

XIZ1a2 - Kakšna je vaša najvišja dosežena formalna izobrazba?

- Manj kot srednja šola
- Srednja šola
- Višja šola
- Visoka ali univerzitetna izobrazba
- Magisterij
- Doktorat
- Drugo:

XLOKACREGk - V kateri regiji se nahaja vaše podjetje?

Kohezijski regiji Slovenije

- Vzhodna Slovenija
- Zahodna Slovenija

Q1 - Kako veliko je vaše podjetje?

- Mikro (družba, v kateri povprečno število delavcev v poslovnem letu ne presega deset zaposlenih, čisti prihodki od prodaje ne presegajo 700.000 evrov).
- Majhna (družba, ki ni mikro družba, število zaposlenih delavcev pa ne presega 50 zaposlenih, čisti prihodki od prodaje ne presegajo 8,000.000 evrov).
- Srednja (družba ni ne mikro in ne majhna družba, ampak zanjo veljata dve od naslednjih treh kriterijev – povprečno število delavcev ne presega 250, isti prihodki od prodaje ne presegajo 40,000.000 evrov).
- Velika (družba ki je ni mogoče uvrstiti ne med mikro, majhne ali srednje družbe).

Q2 - Kako uspešno je vaše podjetje?

- Ni uspešno, posluje negativno.
- Srednje uspešno, je na meji med negativnim in pozitivnim poslovanjem.
- Uspešno, posluje pozitivno.
- Zelo uspešno, posluje z visokim dobičkom.

Q3 - Ali poznate zakonodajo s področja varovanja okolja?

- Da
- Ne
- Delno

Q4 - Poznate okoljski certifikat ISO 14001?

- Da
- Ne
- Delno

Q5 - Ali menite, da v vašem podjetju skrbite za varovanje okolja?

- Da
- Ne
- Delno

Q6 - Ocenite svoje strinjanje z naslednjimi trditvami.

	Se sploh ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se strinjam	Popolnom a se strinjam
Ohranjanje okolja za nadaljnje generacije je pglavitna skrb vseh nas.	☐	☐	☐	☐	☐

	Se sploh ne strinjam	Se ne strinjam	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se strinjam	Popolnom a se strinjam
Uspešna podjetja se zavedajo, da s svojim odnosom do okolja vplivajo na kakovost življenja širše družbe.	☐	☐	☐	☐	☐
Investicija v okolje je investicija v podjetje.	☐	☐	☐	☐	☐
Z ugledom okoljsko odgovornega podjetja ta utrjujejo svoj položaj na trgu.	☐	☐	☐	☐	☐
Okoljsko odgovorno okolje ima konkurenčno prednost pred drugimi podjetji.	☐	☐	☐	☐	☐
Podjetja so odgovorna za ublažitev podnebnih sprememb.	☐	☐	☐	☐	☐
Okoljsko odgovorno podjetje ima tržne prednosti in ustvarja prihranke.	☐	☐	☐	☐	☐
Z okoljsko odgovornostjo podjetja pridobivajo in ohranjajo stranke.	☐	☐	☐	☐	☐